

Temat: O sztuce pisania reportażu.

Cele lekcji:

Uczeń:

- 1) zna definicję gatunku,
- 2) wie, czym cechuje się reportaż,
- 3) zna pojęcia: mowa zależna, mowa niezależna, mowa pozornie zależna,
- 4) potrafi rozpoznać reportaż wśród innych gatunków publicystycznych.

1) Dzień dobry.

Moi drodzy. Ponieważ na lekcjach języka polskiego omawiacie teraz lekturę „Stary człowiek i morze” oraz nawiązujecie do formy reportażu, dzisiaj chcę Wam dokładnie przybliżyć ten gatunek.

2) Co to jest reportaż?

Reportaż jest gatunkiem znajdującym się na pograniczu literatury i publicystyki. Do cech literackich zalicza się:

- portrety ludzi i opisy miejsc,
- autorzy starają się kreować nastrój opowieści, a ich sprawozdanie często ma skomplikowaną kompozycję, niezgodną ze zwykłym następstwem czasowym,
- obejmuje rozmowy, urywki dokumentów oraz komentarze autora, starającego się dojść do jakiejś prawdy o opisywanych wydarzeniach.

(K. Mrowcewicz, *Przeszłość to dziś. Literatura, język, kultura*, Wydawnictwo STENTOR, Warszawa 2003, s. 88)

3) Jak dzielimy reportaż:

Ze względu na środek przekazu, reportaże dzielimy na: prasowe, radiowe i telewizyjne.

Ze względu na tematykę, reportaże dzielimy na: podróżnicze, społeczno-obyczajowe, sądowe, sportowe, wojenne i inne.

4) Reportaże pisują dziennikarze – reporterzy.

Jakie cechy powinien posiadać reporter/co wchodzi w zakres jego obowiązków?

- powinien posiadać cechy detektywa,
- powinien być spostrzegawczy, ponieważ bardzo często jest świadkiem wydarzeń,
- często się ujawnia - opowiada o swoich wątpliwościach, podaje przesłanki rozwiązania problemu,
- odwiedza miejsca, w których może znaleźć się rozwiązanie problemu – dochodzenie do prawdy,
- uważnie słucha ludzi, komentuje ich wypowiedzi,

- sięga do źródeł książkowych i innych dokumentów.
- 5) Żeby napisać rzetelny reportaż, dziennikarz używa różnych form językowych. Czasami cytuje inne osoby, stosując mowę niezależną, a czasami opowiada coś własnymi słowami (mowa zależna), scharakteryzujemy zatem język reportażu.

Mowa niezależna – to dosłowne przytoczenie własnej lub cudzej wypowiedzi. Wypowiedź przytaczana, zwana inaczej zdaniem wprowadzającym, jest wyodrębnioną całością myślową, która nie jest zależna składniowo od towarzyszących jej wypowiedzi.

Mowa zależna – polega na przytoczeniu czyjejś lub własnej wypowiedzi nie wprost, ale w formie zdania podrzędnie złożonego dopełnieniowego (mowa zależna, bo uzależniona składniowo od zdania nadrzędnego).

Mowy zależnej używamy w sprawozdaniach, krótkich relacjach z przeprowadzonych rozmów.

Mowa pozornie zależna – to kombinacja mowy zależnej i niezależnej. Można ją zaobserwować, gdy zatarty i niejasny jest podział ról w mówieniu. Jest to mowa pozorna zależnie, bo na pierwszy rzut oka mamy do czynienia z relacją. Dopiero wnikliwe odczytanie tekstu pozwala domyślić się, że jest to zarazem relacja, jak i przytoczenie czyichś słów lub przemyśleń. Zjawisko mowy pozornie zależnej wykorzystywane jest z reguły w tekstach literackich i dziennikarskich.

- 6) Mam nadzieję, że rozumiecie teraz dokładnie, czym charakteryzuje się reportaż i będziecie potrafili znaleźć jego przykłady słuchając programów telewizyjnych, radiowych lub czytając prasę.

Pozdrawiam, Joanna Nowakowska